

حجت الاسلام والمسلمین آیت الله العظمی بروجردی

همان طور که از سیره ائمه معصوم^(ع) مشخص است، هریک از آن حضرات در عصر و زمانه خود مسائلی را برجسته و ذهن جامعه را به آن ها معطوف کرده اند؛ موضوعاتی که امروز هم می تواند الگویی مهم و کارساز باشد. وجود مقدس امام کاظم^(ع) علاوه بر شهرت به صبر، حلم و کظم غیظ که به عنوان الگویی برجسته در رفتارشان مطرح بوده است، به باب الحوائج نیز شهرت دارند و شاید اینکه شیعیان ایشان را پناه خود، چه در زمان حیات و چه بعد از شهادتشان می دانند، باز می گردد به روایت خود حضرت که کمتر در میان معصومان^(ع) مشابه آن دیده می شود. در کتاب های معتبر و قوی شیعه از جمله اصول کافی این روایت در جلد اول، صفحه ۲۶۰ آمده است که حضرت موسی بن جعفر^(ع) فرمودند: «همانا خدای عزوجل بر شیعه ما غضب کرد [به دلیل رفتارهای ناپسند و گناهان] و بعد خداوند من را مخیر کرد که این غضب بر جامعه نازل شود یا من. آن را به جان بخرم. به خدا که من با دادن جان خویش، شیعه را از این غضب نجات دادم». در شرح این حدیث آمده است آن مدتی که امام کاظم^(ع) به زندان افتادند نتیجه همان غضب الهی به شیعیان بود و حضرت موسی بن جعفر^(ع) خود را سپر بلائی آن ها کردند.

● گناهان اجتماعی؛ عامل خشم خدا

اما باید دید این خطا و گناه چه بوده که باعث غضب خدا شده است و امروز چقدر امکان تکرار آن و نیز موجب خشم و غضب خدا شدن وجود دارد. بنا بر بررسی ها، اغلب این گناهان و خطاها اجتماعی است که امروز هم می تواند بروز یابد؛ از جمله این گناهان بی انصافی بود، اینکه مردم به هر شکل ممکن، دنبال خالی کردن جیب یکدیگر بودند و رحمی به هم نداشتند. علاوه بر این، اعتقادات دینی در مردم سست بود و آن ها در بسیاری از زمینه های قید و بی بندوبار شده بودند، نمونه آن ماجرای عبور امام کاظم^(ع) از مقابل خانه بُشر حافی است؛ نقل شده است حضرت از غلام بشر پرسیدند: اینجا خانه کیست؟ و غلام این طور برداشت کرد که منظور امام^(ع) عبد یا آزاد بودن صاحبخانه است. پس عرض کرد: این خانه مولاست. حضرت موسی بن جعفر^(ع) فرمودند: «درست است؛ اگر خانه عبد بود، چنین نمی کرد!». بشر با شنیدن ماجرا، توبه کرد و تا انتهای عمر، کشش به پا نکرد و از روایان احادیث امام کاظم^(ع) شد.

● تلاش برای نجات شیعه

علاوه بر این، جامعه بر اثر خفقان بنی عباس دچار بسیاری از سختی ها شده بود و امام موسی کاظم^(ع) با راه های مختلف، دنبال پاک کردن گناه از فکر و ذهن و گفتار و رفتار شیعه و جایگزین کردن اعمال خیر در آن ها بودند؛ چون اگر انصاف، رعایت حق الناس و... به انواع مختلف زیر پا گذاشته شود، جامعه دچار بحران های مهلک خواهد شد و کسی نمی تواند آن را نجات دهد، اما امام کاظم^(ع) با روشنگری و تلاش بسیار، جامعه را به جایی رساندند که در برابر همه انحرافات اعتقادی رخ داده پس از ایشان، جامعه، امام رضا^(ع) و حتی امامت امام جواد^(ع) در دوران کودکی را می پذیرد و این فرهنگ سازی به جایی می رسد که جامعه پذیرای امامت امام مهدی^(عج) در خردسالی و غیبت ایشان و حتی وکالت نواب اربعه می شود و راه را گم نمی کند و همان طور که شاهدیم، شیعه از آن روزگار تا امروز لحظه ای از تلاش و مجاهدت ناپستاده است. امید است پیروان حضرت باب الحوائج^(ع) آقا موسی بن جعفر^(ع) در کنار حلم و صبر و کظم غیظ، این فداکاری و ایثار امام^(ع) در حق امت را هم مدنظر داشته باشند؛ اینکه چطور ایشان فدایی امت می شوند و جان خود را فدا می کنند تا جامعه اسلامی و شیعیان دچار گرداب فَلَاکت و غضب الهی نشوند. شاید تعبیر امام هادی^(ع) در زیارت جامعه کبیره که می فرمایند: «ما کفاره گناهان شما هستیم»، اینجا و در سیره عملی امام هفتم^(ع) خود را به بهترین شکل نشان می دهد. شیعه باید برسد به آن جایگاهی که امیرالمؤمنین^(ع) و امام صادق^(ع) فرمودند: «شیعه باید در ولایت ما ذوب شود و در محبت ما به اوج ارادت و عشق برسد». هرکه این دو مهم را عملی کند، انصاف و دلسوزی در حق دیگران در بالاترین سطح در سبک زندگی او تجلی می یابد.

اهل مسجد در آرامش هستند

حمیده ذاکری | مساجد کانون های مقدسی اند که به انسان آرامش روانی می دهند، خدا را به یاد می آورند، محل عبادت، نماز و نیایش هستند. در روایات از مسجد به عنوان خانه خدا در زمین، محبوب ترین قسمت شهر ها، خانه پارسایان و... یاد شده است. رفت و آمد به مسجد، مایه خیر و برکت در زندگی است. ورود به مسجد و حضور در آن، آداب و احکام خاصی دارد که در کتاب های فقهی آمده است و همه، نشان دهنده جایگاه والای معنوی این عبادتگاه مقدس و نقش تربیتی و سازنده آن است. خود ما نیز این تأثیر را در زندگی مسجدی های می بینیم.

● ۸ برکت حضور در مسجد

امیرالمؤمنین علی^(ع) فرمودند: هرکه به مساجد رفت و آمد داشته باشد، به یکی از این امور هشت گانه دست می یابد: ۱- یافتن برادران ایمانی که در مسیر خدا از آن ها بهره می گیرد، ۲- دانشی تازه، ۳- فهم و درک آیه ای از آیات قرآن، ۴- شنیدن سخنی هدایتگر و راهنما، ۵- رحمتی از پروردگار که مورد انتظار است، ۶- شنیدن سخنی که او را از گمراهی و هلاکت باز می دارد، ۷- ترک گناه به سبب خدا ترسی، ۸- ترک گناه به سبب حیا از برادران دینی (من لایحضره الفقیه، ج یک، ص ۲۲۷). رفتن به مسجد علاوه بر انجام عبادت و نماز، هم موجب زیارت خدا و هم شرکت در نماز جماعت است، هم حضور در مجالس دینی و شنیدن موعظه و سخنرانی، هم باخبر شدن از وضع و حال برادران مسلمان، هم تعاون و وحدت و هم بستگی، و هم تعظیم شاعران دینی و برکات و فواید سیاسی اجتماعی دیگری نیز دارد.

● خاستگاه تحولات اجتماعی

در طول تاریخ، مساجد همیشه کانون تجمعات و نماد هم بستگی دینی و خاستگاه حرکت های اجتماعی و مبارزات مردمی و مرکز علم آموزی و تلاش های فرهنگی بوده اند. امروز هم مسجد آن طور که شایسته است، باید مدیریت شود و هیئت امنا و خادم و مؤذن و امام جماعت و... برنامه داشته باشند. مسجد یکی از پایگاه های مهم اجتماعی و فرهنگی برای نشر حقایق و مقابله با فساد و خنثی کردن توطئه های تفرقه انگیز است.

قیام حضرت مهدی^(عج) نیز از مسجد الحرام و از کنار کعبه مقدس خواهد بود و ندای «یا اهل العالم» آن حضرت از کنار خانه خدا به گوش جهانیان خواهد رسید. مساجد باید آباد باشند. آبادی مسجد هم تنها به ساختمان باشکوه و فرش های زیبا و گنبد و گلدسته و تجهیزات آن نیست، بلکه به حضور پرشور مردم و اجتماعات اثرگذار و نقش آفرینی در جهت دهی دینی و اخلاقی مردم است. پیامبر خدا^(ص) فرمودند: «مسجد، بازاری از بازار های آخرت است؛ پذیرایی آن، آموزش و هدیه بهشت است» (امالی شیخ طوسی، ص ۱۴۵).

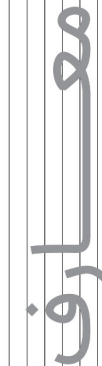
● مایه افتخار و شرافت

مسجدی بودن مایه افتخار و شرافت یک مسلمان است؛ چه محروم اند آنان که از مسجد بیگانه اند و فرصت حضور در این مکان مقدس را نمی یابند. رسول خدا^(ص) فرمودند: «هرگاه کسی را دیدید که اهل مسجد است، به ایمان او گواهی دهید؛ زیرا خداوند می فرماید: تنها آنان که به خداوند ایمان دارند، مساجد را آباد می کنند» (مستدرک الوسائل، ج ۳، ص ۳۶۲) و این اشاره به آیه ۱۸ سوره توبه است که می فرماید: «إِنَّمَا يُعْمَّرُ مَسْجِدًا... مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ، تَتَاهَا كَسَانِي مَسَاجِدَ خَدَا رَأَا بَادِ مِي كُنْدَ كَ بِه خَدَا وَ رُوز قِيَامَتِ اِيْمَان دَارِنْد». و از این حدیث، این نکته هم فهمیده می شود که آبادی واقعی یک مسجد، به حضور مؤمنان در مساجد و عبادت خداوند در آن بستگی دارد و در روایات هم آمده است مساجد غریب که کسی به آن ها مراجعه نمی کند، روز قیامت از دست مردم شکایت می کنند. پس بیایید هم خودمان اهل مسجد باشیم، هم فرزندان خود را مسجدی بار بیاوریم تا مشمول عنایت خدای متعال قرار بگیریم.

اشنبه
۱۴ بهمن ۱۴۰۳
۲۵ رجب ۱۴۴۴
شماره ۲۲۱۸

۱۴

به صبر تکیه کنید و از دنیا به اندازه بخواهید

آئمه مستقیمی! اگرچه امام کاظم^(ع) سال های طولانی در زندان بنی عباس محبوس بودند و فشارهای سیاسی اجتماعی حاکمیت اجازه نمی داد حضرت ارتباط گسترده با جامعه داشته باشند، ایشان به طرق مختلف، راه زندگی سعادتمندان را به پیروان خود آموزش دادند. در سالروز شهادت حضرت باب الحوائج^(ع) در گفت و گو با حجت الاسلام والمسلمین محمد باقر علم الهدی، مدیر حوزه علمیه قاسم بن الحسن^(ع) و کارشناس معارفی رسانه ملی، به جلوه ای از سیره اخلاقی ایشان پرداخته ایم.

آموزش زیست مؤمنانه

از بزرگ ترین رسالت ها و مأموریت هایی که ائمه^(ع) عموماً و وجود مقدس حضرت موسی بن جعفر^(ع) خصوصاً داشته اند، نشان دادن روش و سبک زندگی سعادتمندان به نه فقط در زمان حیات بابرکتشان بلکه برای همیشه تاریخ تأقیامت بوده است. لذا در سیره کلامی و عملی آن امام بزرگوار، به ارزش هایی همچون صداقت، تعهد و مسئولیت پذیری و دین داری حقیقی توصیه بسیار شده است و روایات برجای مانده از امام کاظم^(ع)، نقشه راه زیست مؤمنانه را پیش روی ما قرار می دهد.

به صبر تکیه کنید

در گزارش های تاریخی است که شخصی به محضر امام کاظم^(ع) رسید و از حضرت درخواست نصیحت کرد. امام^(ع) فرمودند: «اگر تو را نصیحتی کنم، گوش می دهی و عمل می کنی؟»، عرض کرد: آری. سپس حضرت موسی بن جعفر^(ع) فرمودند: «ابتدا با خودت روراست باش؛ اندازه و توان خود را به درستی بسنج و درباره مواضعی که در زندگانی احساس کمبود داری، صبر را تکیه گاه قرار بده... این بهترین نسخه است برای آن ها که وقتی به خواسته هایشان نمی رسند، با تحیر و تعجیل برای رسیدن به آرزوهای خود تلاش می کنند و هم خویش و هم دیگران را به زحمت می اندازند.

صبر یعنی مدیریت بحران

امام کاظم^(ع) بر صبر به عنوان تکیه گاه در بحران ها و شرایط سخت تأکید می کنند. صبر یعنی بردباری و تحمل همراه با مدیریت بحران. ما به خود رویی که چندین تن بار را می کشد و این بار سنگین را تحمل می کند، صبر نمی گوئیم؛ صبر فضیلت و خصیصه ای انسانی است که شرایط بحرانی را مدیریت می کند. لذا به فرموده موسی بن جعفر^(ع)، اگر انسان ها با خود صادق باشند و با توانمندی شان برنامه ریزی کنند و صبر را تکیه گاه قرار دهند، دیگر لازم نیست اختلاس، دزدی و ظلم کرده و به حقوق دیگران تعدی کنند.

به خدا توکل کنید!

حضرت موسی بن جعفر^(ع) در ادامه بیان می کنند: «یادمان باشد معلوم نیست به همه آنچه می خواهیم برسیم، پس با فقر و ناداری بسازید و مراقب باشید به دلیل فقر از محور عدالت و صبوری خارج نشوید و به خود بباورانید که باید از پیچ های سخت زندگی با موفقیت عبور کنید». در ادامه ایشان تأکید می کنند: «خواسته های نفسانی و شهوات خود را کنترل کنید؛ اگر این خواسته ها را کنترل نکنیم، هر روز شکل خاصی به خود می گیرند، چنان که در غرب به دلیل کنترل نکردن مطالبات شهوانی، شاهد برخی رفتارهای حتی پست تر از حیوان هستیم و افرادی از چرخه انسانیت خارج می شوند.

حجت الاسلام والمسلمین علم الهدی:
امام کاظم^(ع) به ما یادآوری می کنند که خدا همیشه ناظر و حاضر بر اعمال ماست: «إِنَّ رَبَّكَ لِبِالْهِرْصَاءِ».

هرگز از مقابل چشم خدا دور نمی شوید

توصیه امام کاظم^(ع) این است که مبدا به دلیل شهوات، از چرخه انسانیت خارج و در همراهی با مطالبات نفس و خواسته های دل، از مدار سعادت دور شوید؛ بدانید شما همیشه تحت نظارت مستقیم خدای عالم هستید و هرگز از مقابل چشم خدا دور نمی شوید و زیر چتر حمایت او قرار دارید. انسان وقتی خود را تنها می بیند، جرئت ارتکاب معصیت، گناه و خلاف را پیدا می کند؛ مثل راننده ای که در نیمه شب چراغ قرمز را رد می کند؛ چون فکر می کند پلیس نیست.

بر طاعت خدا صبر کنید

امام کاظم^(ع) به ما یادآوری می کنند که خدا همیشه ناظر و حاضر بر اعمال ماست: «إِنَّ رَبَّكَ لِبِالْهِرْصَاءِ». این اعتقاد، مانع ارتکاب گناه و خطا می شود و همین، راه سعادت را به روی ما باز می کند؛ ایشان تأکید می کنند: «بر طاعت خدا صبر کن و در ترک معاصی خدا شکبیا باش؛ زیرا دنیا ساعتی بیش نیست. آنچه از دنیا سبزی شده است، نه شادی اش را احساس کنی و نه غمش را و آنچه هنوز نیامده است، نمی دانی که چه خواهد بود. پس بر ساعتی که در آن، شکبیا باش و شادمان» (تحف العقول: ۳۹۶).

کلید سعادت و خوشبختی

یکی از قله های مهم اخلاقی در زندگی بابرکت امام کاظم^(ع)، ساده زیستی و زهد است. ایشان نشان دادند با ساده زیستی و تمرکز بر واقعیات و اولویت های زندگی به آسانی می توان اوج گرفت، بنابر تصریح حضرت، انسان اگر خود را درگیر دنیا طلبی، تشریفات و تجمل گرایی نکند، سعادت مند و خوشبخت خواهد بود، لذا می فرمایند: «مثل دنیا و اموال و زیورات و تجملات آن (همانند آب دریاست که انسان تشنه، هرچه از آن بیاشامد، بیشتر تشنه می شود و آن قدر میل می کند تا هلاک شود)» (تحف العقول: ص ۱۹۲).

تأکید بر کسب روزی حلال

البته این بی توجهی به دنیا در سیره امام کاظم^(ع) به معنای تلاش نکردن برای کسب روزی حلال و تأمین معیشت خود و خانواده نیست؛ چنان که می فرمایند: «کسی که در پی روزی حلال برود تا از آن، خود و خانواده اش را بهره مند سازد، پاداش او در پیشگاه الهی مانند پاداش رزمنده ای است که در راه خدا جهاد می کند» (کافی، ج ۵، ص ۹۳). این تشبیه یعنی همان طور که اگر جهاد نباشد کیان جامعه اسلامی به خطر می افتد، اگر تلاش و کار هم نباشد، زندگی فرد و خانواده در معرض آسیب و خطر قرار می گیرد و این بادیاطلبی تفاوت دارد.

امام علی^(ع):
أَقْبِلُوا ذَوِي الْمَرْءَاتِ عَنَّا نَهْمُ، فَمَا يَعْزُّ مِنْهُمْ عَائِرٌ إِلَّا وَ يَدًا... وَيَدُهُ يَرْقَعُهُ.

حکم نماز خواندن در مکان شبهه دار

آیت...الْعظمی خاتمه ای: در فرض سؤال، وقتی معامله وی با عین پول حرام نبوده است، مسئولیتی ندارید و نماز خواندن و استفاده شما از آنجا اشکال ندارد.

آیت...الْعظمی سیستمی: تکلیفی ندارید و نمازتان صحیح است.

آیت...الْعظمی مکارم شیرازی: در صورتی که درآمدهای حلالی هم دارد و نمی دانید پول ساختمان از اموال حرام است یا حلال، تصرف در آن برای شما اشکال ندارد.

آیت...الْعظمی نوری همدانی: با توجه به اینکه نوع معاملات و از جمله آن ها، خرید مصالح ساختمان در ذمه است، نماز در مکان مذکور صحیح است، ولی لازم است صاحب ملک، پول های مذکور را به صاحبان آن برگرداند.

از لغزش های جوانمردان درگذرید؛ زیرا هرگاه یکی از آنان بلغزد، خداوند دست او را می گیرد و بلندش می کند. (نهج البلاغه، الحکمه ۲۰).